

Bestselerio „DINGUSI“ gerbėjams

Visai svetimas žmogus

Renee Knight

Kas, jei pradėjęs skaityti knygą, pamatytum, kad ji –
apie tave ir paslaptį, kurią manei visiems laikams
nuslėpęs net nuo artimiausių žmonių?

Alma littera

1

2013, pavasaris

Katrina įsitempia, bet daugiau nieko neišvemiam. Įsitvėrusi šaltos emaliuotos kriauklės pakelia galvą į veidrodį. Į ją žvelgiantis veidas ne toks pat, su kuriuo ji atsigulė. Šį veidą jau yra mačiusi ir tikėjosi jo niekada daugiau neišvysti. Žiūrėdama į save šioje naujoje aštrioje šviesoje suvilgo rankšluostėlių, nusišluosto burną, tada prispaudžia prie akių, lyg šitaip galėtų užgesinti jose baimę.

– Kas tau?

Nuo vyro balso ji krūpteli. Manė, kad jis nepabus. Ir jos nekalbins.

– Jau geriau, – pameluoja išjungdama šviesą. Ir vėl pameluoja: – Tikriausiai pakenkė atsineštinė vakarienė. – Ji pasisuka į jį, šešėlių vidury nakties. – Eik miegoti, man viskas gerai, – šnibžda jam.

Nors beveik miega, jis vis tiek uždeda jai ant peties delną.

– Tikrai?

– Tikrai, – patvirtina ji, nors tikra tik tai, kad jai reikia pabūti vienai. – Patikėk, Robertai. Aš tuoj pat ateisiu.

Jo pirštai akimirką susilaiko ant jos peties, bet paskui jis padaro kaip prašomas. Ji palaukia, kol jis vėl užmigs, ir tik tada grįžta į miegamąjį.

Žiūri į ją, tebegulinčią išpleiktą ant staliuko, atverstą ten, kur skaitė. Į knygą, kuria ji pasikloviė. Pirmieji skyriai maloniai užliūliavo, nuramino vos juntama švelnaus jaudulio nuojauta, pakankama, kad skaitytų toliau, bet nenutuoktų, kas laukia. Knyga kvietė, viliojo į savo puslapius vis toliau, kol ji pasijuto pakliuvusi į spąstus. Žodžiai, atsimušę smegenyse, vienas po kito daužė krūtinę. Sakytum priešais traukinį būtų iššokęs būrys žmonių ir ji, bejėgė mašinstė, niekaip negali išvengti lemtingo susidūrimo. Stabdyti per vėlu. Kelio atgal nėra. Knygos puslapiuose Katrina nejučia susidūrė su savimi.

Bet koks panašumas į gyvus ar mirusius asmenis yra visiškai atsitiktinis. Pastaba stropiai perbraukta raudona linija. Atvertusi knygą jos net nepastebėjo. Panašumas į ją neabejotinas. Ji yra pagrindinė veikėja, visų įvykių centre. Nors vardai pakeisti, visos detalės atpažįstamos, net jos apranga tą vakarą. Gyvenimo kąsnis, kurį iki tol laikė giliai užslėptą. Paslaptis, kurios niekam nepasakojo, net vyrui ir sūnui – dviem žmonėms, įsitikinusiems, jog ją pažiūsta geriau už kitus. Niekas visame pasaulyje negali įsivaizduoti, ką Katrina ką tik perskaitė. Tačiau viskas surašyta juodu ant balto, visi gali matyti. O juk manė nustūmusi užmarštin... Manė, jog ta istorija tada ir užsibaigė. Ir štai vėl iškilo. Jos miegamajame. Jos galvoje.

Ji bando nustumti ją mintimis apie vakarą, laiką prieš pamiant knygą. Apie malonius rūpesčius kuriantis naujuosiuose namuose, apie vakarienę su vynu; kaip susirietė ant sofos priešais televizorių, paskui abu su Robertu nuleipo lovoje. Apie tykią laimę, kurią ji laikė savaime suprantama. Tačiau miegamajame pernelyg tylu, kad ji galėtų nusiraminti, miegas neima, todėl ji atsikelia ir nulipa į apačią.

Apačią jie tebeturi, šiokią tokią. Dviaukštį butą, nebe namą. Iš namo išsikėlė prieš tris savaites. Miegamieji jau ne

keturi, o du. Jai su Robertu užtenka dviejų miegamųjų. Vienas jiems, kitas atsarginis. Be to, jie pasirinko atvirą planą. Be durų. Nikolui apsigyvenus atskirai, užsidarinėti nebėra reikalo. Ji įjungia virtuvėje šviesą, iš spintelės paima puodelį, prisipila vandens. Čiaupo nėra. Šaltas vanduo bėga iš naujojo šaldytuvo. Panašesnio į spintą. Iš baimės suprakaituoja delnai. Jai karšta, bemaž pila karštis, dar gerai, kad naujosios kalkakmenio plytelių grindys šaltos. Ir vanduo šiek tiek padeda. Godžiai gerdama vandenį žiūri į plačią stiklinę naujųjų, svetimų namų sieną. Lauke juoda tamsa. Nieko nematyti. Ji dar neprisiruošė įsitaisyti žaliuzių. Ir dabar stovi visiems ant akių. Ją visi gali matyti, o ji nieko nemato.

2

Prieš dvejus metus

Aš labai gailėjausi dėl to, kas įvyko, tikrai. Šiaip ar taip, jis tebuvo vaikas, septynerių metų. O aš buvau tarsi *in loco parentis*, nors puikiai supratau, kad jo tėvai nė iš tolo nebūtų manęs norėję savo vietoj. Tuo laiku buvau visai smukęs: Stivenas Brigstokas, nekenčiamiausias mokyklos mokytojas. Manau, mokiniai tikrai mane laikė tokiu, tėvai irgi, nors ne visi: tikiuosi, kai kurie mane prisiminė iš tų laikų, kai mokiau jų vyresnius vaikus. Taigi nenustebau, kai Džastinas išsikvietė mane į kabinetą. Šito ir laukiau. Jis delsė ilgiau, negu tikėjausi, tačiau tokios jau tos privačios mokyklos. Tikros feodalinės kunigaikštystės. Tėvams galbūt atrodo, kad jie jas kontroliuoja, nes moka pinigus, tačiau, aišku, jog taip nėra. Kad ir mano pavyzdys – prieš priimant su manim beveik nesikalbėta dėl darbo. Su Džastinu kartu studijavome Kembri-dže, jis žinojo, kad man reikia pinigų, o aš žinojau, kad jam reikia anglų kalbos mokytojo. Matot, privačios mokyklos moka daugiau už valstybines, o aš daug metų mokytojavau valstybinėje bendrojo lavinimo mokykloje. Vargšas Džastinas, kaip jam turbūt buvo sunku mane atleisti. Suprantate, nepatogu. Tai buvo atleidimas, ne pašalinimas iš darbo. Jis

pasielgė padoriai, dėkui jam. Aš negalėjau prarasti pensijos, o tuo laiku jau buvau kone pensinio amžiaus, tad jis tik paspartino procesą. Iš tikrųjų abu jau buvom arti pensijos, tačiau Džastinas išėjo iš darbo visai kitaip negu aš. Girdėjau, kai kurie mokiniai net nubraukė ašarą. Dėl manęs tikrai ne. Ir kodėl jie turėjo braukti? Aš nenusipelniau tokių ašarų.

Nesupraskite manęs klaidingai: nesu pedofilas. Aš prie to vaiko nelindau. Nė pirštu jo nepaliečiau. Ne, ne, kaip gyvas nesu lietęs jokio vaiko. Vaikai man velniškai neįdomūs. Ar baisu šitaip sakyti apie septynmečius? Mokytojui – turbūt. Man įgriso skaityti jų nuobodžius rašinėlius, prie kurių, neabejoju, daugelis ilgai vargo, bet vis tiek nepakenčiama, kad būdami septynerių, po galais, jie įsivaizdavo galintys pasakyti ką nors, kas mane sudomintų. Staiga vieną vakarą pajutau, kad gana. Raudono tušinuko katarsis nebeveikė, ir aš, priešęs kalbamojo berniuko, neprisimenu jo vardo, rašinėlj, labai smulkiai išklojau, kodėl man nusispjaut į jo šeimos atostogas pietų Indijoje, kur jie gyveno pas kažkokius kaimiečius. Tik pamanykit, kokia velnioniška laimė. Jis, aišku, nusiminė. Beabejo, ir aš apgailestauju. Jis, aišku, pasiskundė tėvams. Dėl šito nė kiek neapgailestauju. Tai padėjo pagreitinti mano išėjimą, o juk jokios abejonės, kad man to reikėjo ne mažiau negu jiems.

Taigi likau namie turėdamas baisybę dyko laiko. Į pensiją išėjęs anglų kalbos mokytojas iš antrarūšės privačios mokyklos. Našlys. Bijau, ar tik nebūsiu pernelyg atviras, – ar tai, ką iki tol papasakoju, truputį neatstumia. Galbūt atrodysiu žiaurus. O tai, ką padariau tam berniukui, ir buvo žiauru, sutinku. Bet šiaip nesu žiaurus žmogus. Po Nensės mirties viską truputį paleidau pakalnėn. Na, gerai – ne truputį, o kaip reikiant.

Sunku patikėti, jog kadaise buvau išrinktas Populiariausiu metų mokytoju. Ne privačioje, o valstybinėje mokykloje, kur dirbau anksčiau. Ir net ne vieną kartą, bet kelerius mokslo metus. Vienais metais, regis, 1982-aisiais, šį vardą laimėjome abu su Nense, aš savo, ji savo mokykloje.

Pradėjau dirbti mokytoju sekdamas Nense. Ji savo ruožtu nusekė paskui mūsų sūnelį, kai jis pradėjo lankyti pradinę. Džonatano mokykloje ji mokė penkiamečius ir šešiamečius, o aš buvau paskirtas dėstyti keturiolikmečiams ir penkiolikmečiams valstybinėje mokykloje, kuri buvo šiek tiek toliau mūsų gatvėje. Žinau, kai kuriems mokytojams tokio amžiaus mokiniai – tikra kančia, bet man patiko. Paauglystė – nelinksmas daiktas, todėl laikiausi nuomonės, kad vargšelių nereikia per daug spausti. Niekada neversdavau jų skaityti knygų, jeigu nenorėdavo. Vis dėlto kokia nors istorija tėra istorija. Nebūtina ją perskaityti knygoje. Filmas, televizijos laida, spektaklis irgi pasakojimas, kurį galima sekti, savaip suvokti, vertinti. Tais laikais buvau atsidavęs savo darbui. Neabejingas. Tačiau kadai tas buvo... Aš jau ne mokytojas. Esu pensininkas. Esu našlys.

3

2013, pavasaris

Katrina klupinėja keikdama aukštakulnius, bet suprasdama, jog per daug išgėrusi. Robertas spėja sugriebti jai už alkūnės ir sulaikyti, kad aukštiekninka nenusiristų laiptais. Kita ranka jis pasuka raktą, atidaro buto duris ir nepaleisdamas jos įveda į vidų. Ji nusispiria batelius ir, bandydama žengti nors kiek oriau, pasuka į virtuvę.

– Aš taip tavimi didžiuojuosi, – sako jis, priėjęs iš už nugaros ir apkabindamas. Pabučiuoja ten, kur kaklas pereina į peties liniją. Ji atlošia galvą.

– Ačiū, – tarsteli užsimerkdama. Staiga laimės akimirka ištirpsta. Naktis. Jie namuose. O ji nenori gultis, kad ir kaip tragiškai pavargusi. Žino neužmigsianti. Savaitę dorai neišsimiegojo. Robertas to nežino. Ji apsimeta, kad viskas gerai, sugeba nuslėpti nuo jo. Gulėdama šalia apsimeta mieganti ir lieka viena su savo mintimis. Reikės prasimanyti kokią dingstį, kodėl ji neis iš karto gultis.

– Tu eik, – sako ji. – Aš irgi tuoj užlipsiu. Dar noriu pasižiūrėti pašto.

Ji nusišypso, bet jam daug nereikia. Rytą Robertui anksčiau keltis, todėl Katrinai dar brangesnis malonumas, regis, jo

patirtas vakarėlyje, kur ji buvo dėmesio centre, o jis – tik tylus šypsantis palydovas. Nė kartelio neužsiminė, kad gal jau laikas išeiti. Ne, leido jai spindėti ir džiaugtis proga. Ji, aišku, irgi daug sykių taip darė, tačiau vis tiek Robertas puikiai pasirodė.

– Aš tau atnešiu vandens, – pasiūlo jis.

Jie ką tik grįžo iš pobūvio po televizijos apdovanojimų ceremonijos. Rimtos televizijos. Ne muilo operų. Ne dramų. Dokumentinės. Katrina laimėjo premiją už savo sukurtą dokumentinį filmą apie vaikų rengimą lytiniam gyvenimui. Apie vaikus, kurie turėjo būti apsaugoti, tačiau niekas tuo nepasirūpino, niekas jų neieškojo. Žiuri filmą pavadino drąsiu. Ją pavadino drąsia. Jie neturi jokio supratimo. Neturi nė menkiausio supratimo, kokia aš iš tikrųjų. Tai nebuvo drąsa. Tai buvo tikslingas ryžtas. Na, gal reikėjo ir trupučio drąsos. Filmavimas slapta kamera. Žiaurūs vyrai. Tačiau ne dabar. Ne dabar, kai ji namie. Net su žaliuzėmis ant langų ji bijo, kad yra sekama.

Jos vakarai slenka ieškant užsiėmimo, kuris atitrauktų nuo minčių apie neišvengiamą metą, kai ji gulės tamsoje nemiegodama. Atrodo, jai pavyksta apkvailinti Robertą. Net prakaitavimą, užeinantį artinantis laikui miegoti, ji juokais suverčia menopauzei. Taip, menopauzė jai pasireiškia, bet kitais požymiais, ne šituo prakaitavimu. Nors norėjo, kad jis eitų gultis, kai išėjo, jau gailisi, jog jo nėra šalia. Gailisi, jog pristigo drąsos jam papasakoti. Gailisi, jog neturėjo drąsos papasakoti dar tada, iš karto. Ką padarysi. O dabar per vėlu. Praėjo dvidešimt metų. Jeigu papasakotų dabar, jis nesuprastų. Jį apakintų mintis, kad šitiek laiko ji šitai slėpė nuo jo. Nutylėjo dalyką, kurį, jo manymu, jis turėjo žinoti. Juk jis *mūsų sūnus*, dievaži, taip ir girdi jį sakant.

Jai nereikia, kad kokia sukništa knyga jai aiškintų, kas įvyko. Juk ji nieko nepamiršo. Jos sūnus vos nežuvo. Visus šiuos metus ji saugo Nikolą. Saugo nuo žinojimo. Daro viską, kad jis gyventų palaimingai nieko nežinodamas. Jis nežino, kad galėjo neužausti. O jeigu būtų laikęs atmintyje to įvykio prisiminimą? Ar viskas būtų kitaip? Ar jis būtų kitoks? Ar jų santykiai būtų kitokie? Bet ji visiškai tikra, jog jis nieko nesisimena. Bent jau nieko, kas galėtų jį priartinti prie anos tikrovės. Nikolui tai tebuvo popietė, susipynusi su daugybe kitų vaikystės popiečių. Galbūt jis net prisimena ją kaip laimingą, pamano ji.

Jeigu ten būtų buvęs Robertas, gal viskas būtų pakrypę kitaip. Na, aišku, būtų pakrypę kitaip. Nieko nebūtų atsitikę. Tačiau Roberto ten nebuvo. Ji ir nepapasakojo jam, nes nebuvo reikalo – jis niekaip negalėjo sužinoti. Taip buvo geriau. Ir tebėra geriau.

Ji atsidaro kompiuterį, „Google“ surenka autoriaus pavardę. Tai jau beveik tapo ritualu. Darė tai ne kartą, vis tikėdama ką nors rasianti. Kokią užuominą. Bet nieko. Vardas, ir tiek: *E. Dž. Preston*. Tikriausiai išgalvotas. „Visai svetimas žmogus“ yra *E. Dž. Preston pirmoji ir turbūt paskutinė knyga*. Net neaišku, vyras ar moteris. *Jo ar jos pirmoji knyga*. Išleido „Rhamnousia“; paieškojusi tokios leidyklos įsitikino tuo, ką ir taip įtarė, – jog tai savilaida. Pirma nežinojo, ką reiškia Ramnousija. Dabar jau žino. Keršto deivė, dar kitaip – Nemezidė.

Jau šiokia tokia užuomina, tiesa? Bent paaiškėjo lytis. Tačiau neįmanoma. Negali būti. Daugiau niekas nežino smulkmenų. Nieko nebėra tarp gyvųjų. Išskyrus, aišku, kitus, nežinomus asmenis. Tačiau knygą parašė žmogus, kuriam ta istorija tikrai svarbi. Pasakojimas itin asmeniškas. Ji žiūri, ar nėra kokių atsiliepimų. Nė vieno. Gal, be jos, daugiau niekas

nė neskaitė šios knygos. O jei kas ir skaitė, niekada nesužinos, kad ji ir yra ta moteris, apie kurią knyga pasakoja. Tačiau kai kas žino.

Po galais, kaip ši knyga pateko į jos namus? Neprisimena, kad būtų pirkusi. Ji tiesiog atsirado ant knygų krūvelės šalia lovos. Bet persikraustant buvo toks chaosas. Ir dabar tebeguli dėžės, prikrautos knygų. Gal pati ją ten įdėjo. Paskui išsiėmė iš dėžės patraukta ryškaus viršelio. Galbūt knyga Roberto. Jis turi begalę knygų, kurių ji nė karto neskaitė ir tikriausiai jų neatpažintų. Visokių senienų. Įsivaizduoja, kaip jis naršo po „Amazon.com“, susidomi viršeliu, pavadinimu ir knygą užsisako. Atsitiktinumas. Nelemtas sutapimas.

Bet ji palengva įtiki, kad knygą ten padėjo kas nors svetimas. Kas nors svetimas įėjo į jų namą, būstą, kuris dar nepanašus į tikrus namus. Įžengė į jų miegamąjį. Kažkoks svetimas žmogus padėjo knygą ant lentynos prie jos lovos. Atsargiai. Nieko nepajudindamas. Jos pusėje. Žinodamas, katroje pusėje ji miega. Kad atrodytų, jog pati pasidėjo. Mintys grūdasi, daužosi viena į kitą, kol visiškai susipina. Vynas ir nerimas – pavojingas mišinys. Jau turėtų žinoti, kad negalima maišyti nuodų. Ji susiima sopančią galvą. Pastarosiomis dienomis ją nuolat skauda. Užsimerkusi mato degantį baltą saulės tašką ant knygos viršelio. Koks velnias ją atnešė į jos namus?